

Utbildningsminister Mats Persson
Utbildningsdepartementet, Stockholm

7 mars 2024

Med anledning av den indragna finansieringen till Sveriges 3R-center

Vi, som är ledamöter i Nationella kommittén för skydd av djur som används för vetenskapliga ändamål, vill uppmärksamma dig på den utmanande situation svensk forskning och utbildning står inför i och med den indragna finansieringen till Sveriges 3R-center. 3R-centret är exekutivt organ till Nationella kommittén och det är Nationella kommittén som beslutar om centrets verksamhet och prioriteringar. Vi vill med denna skrivelse uppmana dig att vidta åtgärder för att säkra svensk spetsforskning genom fortsatt finansiering till Sveriges 3R-center i framtida budget.

Neddragningen på 15 miljoner kronor kommer att få oundvikliga konsekvenser för 3R-centrets verksamhet. Denna kraftiga minskning av finansieringen innebär att centrets personalstyrka tvingats minska med 9 personer. Kvar blir endast verksamhetsledaren och två handläggare. Detta medför en enorm förlust av kompetens och kapacitet inom området. Konsekvensen blir att det framgångsrika arbete som centret utfört och planerat nu omedelbart kommer att behöva minskas drastiskt. Projekt har redan tvingats avbrytas, och den viktiga rollen som samordnare och stöd till aktörer inom forskningsvärlden samt spridning av kunskap och kompetens inom 3R-området kommer att begränsas kraftigt.

Nedskärningen inträffar samtidigt som EU betonar vikten av att snabbare ersätta djurförsök, vilket innebär ett ökat behov av samordning och kommunikation mellan aktörer i Sverige och mellan Sverige och andra EU-länder. Sverige, med sin långa tradition inom djurskyddsområdet, står nu inför en situation där vår förmåga att ligga i framkant inom 3R-frågan hotas. I andra länder väljer man tvärtom att satsa mer på 3R-åtgärder, ett exempel är Storbritannien, som dubblar det ekonomiska stödet till och ökar samordningen kring 3R de närmsta åren.

Riskerna med att Sverige inte längre kan vara en drivande aktör inom 3R är omfattande. Detta kan bland annat leda till minskade forskningsanslag från europeiska och internationella fonder och en försämring av den svenska forskningskvaliteten då principerna om förfining, ersättning och minskning av djurförsök ska genomsyra all forskning och är centrala för bedömningen av projektanslag inom EU. En minskad satsning på 3R-kompetens riskerar även att göra svensk forskning mindre konkurrenskraftig gentemot andra EU-länder och kan på lång sikt skada vår nationella position inom forskning och utbildning.

Vi vill betona att 3R-principen inte bara är en djurskyddsfråga, utan även en central aspekt för forskningskvalitet och etik. Utvecklingen av nya metoder för att ersätta djurförsök har även som mål att erbjuda mer humanrelevanta forskningsresultat och mer träffsäker riskbedömning av t.ex. kemikalier och läkemedel, samt att erbjuda mer tids- och kostnadseffektiva lösningar jämfört med djurförsöken. Ett annat av de 3R-en, att förfinas djurförsök, innebär att hitta metoder som så långt det är möjligt ökar välfärden hos de djur som fortfarande behöver användas i försök. Detta är inte bara viktigt av etiska skäl, utan är även en grundförutsättning för att svensk forskning ska förbli världsledande. Det är känt att stress och lidande hos försöksdjuren kan påverka forskningsresultaten negativt och därmed kan förbättrad kunskap om förfiningsåtgärder vara avgörande för forskningskvaliteten. Att arbetet med de 3R:en fortsätter ha en stark ställning i Sverige är alltså avgörande för att säkra högkvalitativ forskning och bör lyftas och spridas mer,

inte mindre, inom forskarsamhället och till allmänheten. Här har Sveriges 3R-center som nav och inspiratör haft en avgörande roll och måste få fortsätta att ha den rollen i framtiden.

Även allmänhetens engagemang för att ersätta djurförsök i vetenskaplig forskning, testning och utbildning, är stort. Enligt en nyligen genomförd undersökning i EU-länder anser 73% av de svenska medborgarna att det behövs mer insatser för att accelerera processen att ersätta djurförsök. Det är av yttersta vikt att Sverige kan möta även detta engagemang med hjälp av kunskap, samordning och utveckling.

Avser forskningsministern att agera i frågan och arbeta för en återupptagen finansiering för Sveriges 3R-center och vad tror ministern neddragningen har för effekt på framtida kvalitet på forskning och utbildning?

Med vänliga hälsningar,

Anders Forslid, vice ordförande i Nationella kommittén, docent och tidigare chefsveterinär, Lunds universitet.

Karin Gabrielson Morton, andre vice ordförande i Nationella kommittén, tf generalsekreterare och senior sakkunnig på stiftelsen Forska Utan Djurförsök.

Elin Nyman, ledamot i Nationella kommittén, universitetslektor och docent på Linköpings universitet.

Elin Törnqvist, ledamot i Nationella kommittén, avdelningschef på Statens veterinärmedicinska anstalt och forskare på Karolinska Institutet.

Ivan Nalvarte, ledamot i Nationella kommittén, docent på Karolinska Institutet.

Katarina Cvek, ledamot i Nationella kommittén, koordinator för försöksdjur på Sveriges lantbruksuniversitet SLU.

Kristina Fant, ledamot i Nationella kommittén, senior konsult och affärsområdesansvarig för Biologisk Säkerhet på Key2Compliance AB.

Lotte Martoft, ledamot i Nationella kommittén, senior industrikonsult.

Madeleine Le Grevès, ledamot i Nationella kommittén, universitetslektor på Uppsala universitet.

Lars Bräutigam, ledamot i Nationella kommittén, forskare och chef för zebrafiskanläggningen på Karolinska Institutet.

Emma Brunberg, ersättande ledamot i Nationella kommittén, sakkunnig i djurvälstånd på Djurskyddet Sverige.

Oskar Karlsson, ersättande ledamot i Nationella kommittén, universitetslektor och docent på Stockholms universitet.

Sara Barr, ersättande ledamot i Nationella kommittén, 3R-koordinator på Göteborgs universitet.

Sofia Östman, ersättande ledamot i Nationella kommittén, avdelningschef på AstraZeneca.